

Ten eerste

Fabrikanten laten auto's schoner lijken dan ze zijn

Van onze verslaggever
Bard van de Weijer

AMSTERDAM Er zijn sterke aanwijzingen dat autofabrikanten massaal sjoemelen met de uitstootcijfers van dieselauto's. Deze staan hierdoor veel schoner te boek dan dat ze in de praktijk zijn, zegt Milieudefensie naar aanleiding van berichten uit de VS over geknoei door Volkswagen. Het concern loopt daardoor in de VS de kans op een miljardenboete.

Afgelopen vrijdag meldde de Amerikaanse milieutoezichthouder EPA dat Volkswagen het motormanagement van enkele dieselmotoren zo heeft veranderd dat de schonere verbranding alleen plaatsvindt tijdens een periodieke keuring in de garage waarbij de uitstoot wordt gemeten.

Volkswagen-topman Martin Winterkorn kondigde zondag aan dat zijn bedrijf een extern onderzoek laat verrichten naar aanleiding van de beschuldiging van de EPA (Environmental Protection Agency).

Om te voldoen aan de strenge Amerikaanse uitstootnormen voor stikstofoxiden is een aangepast motormanagement nodig die leidt tot een schonere verbranding. Toepassing van dergelijke technieken leidt doorgaans tot minder vermogen en hogere onderhoudskosten omdat bijvoorbeeld het reservoir ureum moet worden aangevuld. Deze stof helpt bij de omzetting van schadelijke stikstofoxiden in minder schadelijke stoffen.

Om toch goede prestaties te krijgen, heeft VW er kennelijk voor gekozen het schone motormanagement tijdens normaal gebruik uit te schakelen. De auto's zouden in de praktijk volgens de EPA daardoor tot veertig keer vuiler zijn dan toegestaan.

De fraude kwam aan het licht toen tijdens praktijktests veel hogere waarden stikstofoxiden werden gemeten dan mocht worden verwacht op basis van de specificaties. Stikstofoxiden ver-

Volkswagen in de VS aangeklaagd voor gesjoemel: kans op miljardenboete

oorzaken smog, stimuleren de vorming van ozon en zijn daarmee schadelijk voor de gezondheid.

Doordat de emissienormen voor dieselauto's in Europa nauwelijks afwijken van die in de Verenigde Staten, vermoedt Milieudefensie dat ook hier door autofabrikanten wordt gemanipuleerd. 'Dat er wordt geknoeid is zeker. Dat blijkt uit diverse onderzoeken waarin grote verschillen zijn gevonden tussen de uitstoot van stikstofoxiden in de praktijk, en de specificaties die fabrikanten opgeven', zegt Anne Knol, verkeersspecialist bij de milieuorganisatie. 'De vermoedens waren alleen nog niet bewezen. De auto-industrie ontkende ook dat er werd gemanipu-

leerd. Daarom is het mooi dat nu voor het eerst deze vorm van fraude is aangetoond.'

Vorige week verscheen een rapport van de Europese onderzoeksorganisatie Transport & Environment waaruit de praktijkverschillen blijken. Van de dieselauto's die zouden voldoen aan de nieuwe strenge Europese uitstootnorm die sinds september geldt, haalt slechts een op de tien de norm in de praktijk. Gemiddeld wordt de strenge norm met een factor vijf overschreden. Met name modellen van Opel en Audi presteerden flink slechter. Volkswagens in Europa overschrijden de norm eveneens, maar minder fors. 'De techniek om auto's schoner te maken, is gewoon beschikbaar', zegt Knol. 'Maar autofabrikanten vertikken ze kennelijk te gebruiken, of frauderen ermee.'

Volgens T&E investeren autofabrikanten in Europa minder in technologie om de uitlaatgassen schoner te krijgen dan in de Verenigde Staten, omdat de normen hier minder streng zijn en tests minder streng. Autofabrikanten mogen hier bovendien hun eigen modellen testen, wat volgens Knol manipulatie in de hand kan werken.

Volkswagen is door de Amerikaanse overheid gesommeerd de kleine half miljoen dieselauto's (en enkele Audi's, die tot hetzelfde concern behoren) die er sinds 2009 zijn verkocht terug te roepen. Als de fraude definitief wordt bewezen, loopt het concern het risico op een boete van ruim 37 duizend dollar per auto. Daarmee zou de totale boete kunnen uitkomen op omgerekend 16 miljard euro.

Reportage Alzheimer-training

Kijk eens door

Vandaag is het Alzheimerdag. Wereldwijd is er aandacht voor de gevolgen van dementie voor patiënten en hun omgeving. Hoe ga je om met dementerenden? Jos Cuijten geeft advies.

Van onze verslaggeefster
Maud Effting

FRANEKER Het is een verhaal dat dementietrainer Jos Cuijten nooit zal vergeten. Het gebeurt als ze net binnen is op de gesloten afdeling van het verpleeghuis. Bij de dementerenden. Na een paar minuten komt er een vrouw op haar af. Ze is bezweet. Ze hijgt. Ineens pakt ze Cuijten vast. 'Ga hier weg', zegt ze. 'Snel.'

Cuijten kijkt haar aan. 'Je moet hier niet blijven', zegt de vrouw in paniek. 'Want als je hier eenmaal binnen bent, dan kom je nooit meer weg.'

'Vertel eens?', zegt Cuijten. Dan doet de vrouw haar verhaal. 'Iedereen zegt maar wat', zegt ze. 'Ze belazeren me hier. Allemaal.'

Die vrouw zat daar al twee jaar, vertelt Cuijten nu. 'Haar dochters hadden beloofd altijd voor haar te blijven zorgen. Toen ze uiteindelijk toch naar het verpleeghuis moest, durfden ze het haar niet te vertellen. In plaats daarvan zeiden ze: mam, het is alleen voor onderzoek, je blijft hier maar heel even.'

'Ook het personeel wist zich er geen raad mee. Ze zeiden dingen als 'u krijgt nog een onderzoek' of 'u mag morgen naar huis'. Uiteindelijk is die vrouw door het lint gegaan. Ze werd verschrikkelijk agressief. Het werd zo erg dat ze onder de pillen kwam te zitten. Tegen haar dochters zei ze dingen als: rot op, jullie hebben me hier gedumpt. Die vrouw vertrouwd niemand meer. En geef haar eens ongelijk.'

De omgeving, zegt Jos Cuijten, maakt dementerenden vaak dementier dan ze in werkelijkheid zijn. Jos Cuijten is trainer op het gebied van dementie, verpleegkundige, coach en actrice. Al meer dan vijftien jaar observeert en adviseert ze in zorginstellingen door het hele land, bekijkt ze of de inrichting geschikt is, begeleidt ze mensen uit het vak. Ze traint verzorgenden, verpleegkundigen, familieleden en vrijwilligers om op een andere manier om te gaan met dementerenden. Onlangs schreef ze hierover een boek voor medewerkers en familieleden: *Is dementie erg?*

'Dementerenden begrijpen bijna niets meer van de wereld om hen heen', zegt ze. 'We moeten meer door hun ogen leren kijken. Beter op hen afstemmen.'

En dat is wat ze tijdens lezingen en trainingen probeert te bewerkstelligen. *De Volkskrant* volgde haar in zorginstellingen in Friesland en Twente.

Tijdens zo'n training komt ze binnen in haar outfit. Witte steunkousen. Een jurk met ceintuur. Kralenketting.

'Ik ga zo een dementerende vrouw spelen die haar man een half jaar geleden verloren heeft', zegt ze tegen de zaal. 'En dan kom ik op jullie af.'

En even later confronteert ze de zaal haarfijn met het ongemak van praten met een dementerende.

'Zúster', roept ze tegen een vrouw

uit het publiek. 'Heeft u mijn man gezien?'

'Ik ken uw man niet', zegt de vrouw. 'Maar ik zoek mijn man', zegt Cuijten in paniek. 'Waar is hij?'

'Ik geloof dat ik hem wel heb zien lopen hier', zegt de vrouw aarzelend. 'Misschien komt hij straks wel terug.'

'Hoe kan dat nou?', zegt Cuijten nog bozer. 'Waarom heeft u mijn man wel gezien en ik niet?'

De vrouw zwijgt. Ze weet het ook niet meer.

'Tja', zegt Cuijten even later tegen het publiek. 'Dit gebeurt echt met de beste bedoelingen. Maar dit noem ik dus liegen.'

'Natuurlijk kan zo'n boodschap wel even gerust stellen. Maar wie help je daar precies mee? Voor wie is die rust bedoeld? En natuurlijk hoef je een vrouw niet continu te vertellen dat haar man dood is. Er is geen standaard oplossing, maar je kunt vragen hoe haar man was. Hoe hij eruit zag. Iemand uitnodigen om te vertellen.'

In de zaal weet iedereen waar ze het over heeft. Iedereen kent de beelden.

Ik heb een moeder die steeds huilt. Wat moet ik daarmee?

Deelnemer tijdens een training omgaan met dementie

Dementerenden die dolend door de gangen lopen. Dementerenden die aan de deuren rammelen. Die onrustig zijn, of agressief. Of juist de hele dag apatisch in een stoel zitten. Terwijl de verzorgenden zich de benen uit het lijf rennen om iedereen op tijd uit bed, naar het toilet, aan het eten en weer in bed te krijgen.

Maar dat kan echt anders, zegt Cuijten. 'Vraag je eens af waar die onrust of die apathie vandaan komt.'

Zo ziet ze vaak verzorgenden die zeggen: ik kom zo bij u. 'Maar zij denken vanuit gezonde hersenen. Dementerenden hebben geen tijdsbesef. Wat betekent 'zo' precies? Vijf minuten? Een uur? Twee uur? Een hele dag? Daarvan raken ze in paniek.'

Dementerenden hebben 'beeld' nodig, stelt ze. Aan de zaal vertelt ze over een vrouw die vijf dagen per week naar de dagbehandeling werd gebracht in een busje. 'Na het middageten zei die vrouw stevast: ik moet naar huis. De verzorgenden vertelden haar dan dat het busje om half vier kwam. Vanaf dat moment vroeg die vrouw voortdurend: hoe laat is het, hoe laat is het, hoe laat is het? Tot iedereen er gek van werd.'

'Uiteindelijk bedachten we samen een prachtige oplossing. De mede-

Advertentie

Vluchtelingen die hier komen, kunnen op ons rekenen

Help ook mee!
vluchtelingenwerk.nl

VluchtelingenWerk Nederland